

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ДОКЛАД - АНАЛИЗ
НА ПОЛУЧЕНИТЕ ПРИНОСИ В ПРОВЕДЕНОТО
НАЦИОНАЛНО ОБСЪЖДАНЕ „ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В
ПОЛИТИКИТЕ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА
НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“

София, 2019 г.

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ
ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна
програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ

I. ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА

1. Актуално състояние на правната и социалната реалност, относно политиките на недискриминация, равенство и защита на основните права

2. Гражданско участие

II. НАЦИОНАЛНО ОБСЪЖДАНЕ

III. ОБОБЩЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНОТО НАЦИОНАЛНО ОН-ЛАЙН ОБСЪЖДАНЕ

IV. ИЗВОДИ И ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

Липсата на доверие на гражданите и обществото в „държавата“, заради начина на функциониране или резултатите от дейността на отделни нейни институции или държавни служители води до негативни последици, особено когато това се отнася до процесите на вземане на публични решения. Нерядко публичните институции и държавната администрация усещат дефицит на доверие в тях и тяхната работа от страна на гражданите. Разработването на политики и мерки по регулиране като кабинетни продукти, в затворен формат от експерти и дори с по-широко представителство крие рискове от неустойчивост и неприемането им от техните адресати, което има за резултат неефективност.

Това особено ярко може да бъде усетено при разработването на законодателство, без отчитане на нуждите на заинтересованите страни и обществото, което води до правен nihilism, т.е. до незачитане на институциите и резултатите от тяхната дейност и до ниско ниво на резултатност на прилагането. Погледнато през погледа на гражданите, тези ефекти, могат най-отчетливо да бъдат установени, когато става дума за политики и законодателство, засягащи най-уязвимите групи от обществото или едни от най-чувствителните теми за тях, каквито са тези свързани с недискриминацията, равенството и основните права. Резултатът от всичко това е затвореният цикъл на недостатъчната легитимност, при който лишените от доверие политики водят до неефективното им прилагане, което води до приемането на нови такива отново неефективни.

От началото на 2019 г. Центърът за оценка на въздействието на законодателството в партньорство с Комисията за защита от дискриминация изпълняват Проект „Участие на заинтересованите страни в националните политики по недискриминация, равенство и защита на основните права“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Целта на проекта е да предложи инструменти и подходи за възстановяване на загубеното доверие чрез създаването на подходящи условия за оптимално включване на всички заинтересовани страни в процеса на разработване, прилагане, наблюдение и оценяване на политиките по

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ
ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна
програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eu-funds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

недискриминация, равенство и защита на основните права, както и за повишаване на ефективността на работата на институциите, които отговарят за тези процеси. По този начин да се постигнат ефектите на по-доброто регулиране, свързани с чувството за съпричастност на адресатите към политиките и регулирането и тяхното по-високо ниво на спазване и прилагане, максимална откритост и прозрачност на целия процес на правене на политики за гражданите и не на последно място своеобразно разпределяне и дори прехвърляне на отговорността за качеството на собствените политики и мерки по регулиране от администрацията към техните адресати.

Като част от изпълнението на проекта е предвидено провеждането на национално обсъждане на тема „Гражданско участие в политиките по недискриминация, равенство и защита на основните права“ във формата на широка, открита за цялата общественост, онлайн обществена консултация, посветена на мерките и предложенията за повишаване на гражданското участие в политиките по недискриминация, равенство и защита на основните права, разработени по проекта. Дейността е с презентационен и кампаниен характер и има за свои адресати гражданите, техните формални и неформални обединения и образувания, нестопанските организации, работещи в сферите на недискриминацията, равенството и защитата на основните права и всякакви други заинтересовани страни.

Националното обсъждане се проведе при спазването на действащото законодателство, националните и европейски стандарти за обществени консултации и актуалните най-добри практики за активиране на широко гражданско участие. В унисон със същността на самия проект при изпълнението на дейността, във фокуса на националното обсъждане бяха поставени разработените по проекта и съгласувани с представителите на администрацията Пакет от предложения и Практически механизъм за гражданско участие. Националното обсъждане бе и дейността, в рамките на която за първи път бяха тествани някои от методологическите насоки, подходи и иновативни решения, разработени по проекта.

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

I. ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ОСНОВНИ ПРАВА

1. Актуално състояние на правната и социалната реалност в областите недискриминация, равенството и защитата на основни права.

През 2016 г. в България беше въведено изцяло ново законодателство в областта на равенството между половете, беше променена законовата уредба, третираща защитата от дискриминация, беше проведена и регулаторна реформа, свързана с въвеждането на задължителната оценка на въздействието и задължителните обществени консултации в структуриран вид, както и прегледа за съответствие на проектозаконодателството, иницирано от МС с Европейската конвенция за правата на човека и практиката на Европейския съд по правата на човека. Повече от 3 години след тази реформа, у нас все още се усеща празнота, свързана с неяснотата, доколко българските граждани и общество имат възможността да участват в тези нови процедури и да влияят на вземането на публични решения.

Основната цел на политиките по защита от дискриминация е да се премахнат или поне да бъдат минимизирани негативните ефекти, понасяни от хората, попадащи в групи, в които поради наличието на някои от признаците като раса, пол, сексуална ориентация, увреждане, възраст и т.н. са обект на дискриминиране. В такива случаи е необходимо е предприемането на стъпки за удовлетворяване на нуждите на тези социални групи, свързани с възстановяване на равнопоставеността, социализиране на маргинализираните и приобщаване на социално уязвимите кръгове от обществото.

Насърчаването на равнопоставеността между мъжете и жените, преодоляването на дискриминацията, основана на пол и въобще недопускането на дискриминация, са централни въпроси, които следва да бъдат вземани предвид всеки път, когато започват процеси по разработване на нови политики и законодателство. Тези процеси се нуждаят от холистичен подход, чрез който да се отчита пълния спектър от икономически, социални, културни и политически фактори, които засягат предпоставките за появата на различните

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

форми на дискриминация, както и достъпа до отговорните институции и възможностите за защита срещу тях.

2. Гражданско участие

Необходимостта от включването на гражданите в създаването на политиките по защита от дискриминация и защита на основните права днес става все по-осезаема. Участието на гражданите означава предоставянето на възможности те пълноценно да могат да допринасят при тяхното формулиране, както и да влияят и да променят целия процес на вземане на решения. Погледнато от противоположния ъгъл, гражданското участие се свързва с активното ангажиране на заинтересовани страни от страна на политикоправещите органи и институции, особено в сферите, където тяхното включване е често затруднено, ненавременно, ограничено и оттам неефективно. Основният въпрос при всеки случай на приобщаващо вземане на публични решения е дали ангажирането на гражданите и техните организации е било достатъчно и обхванало ли е всички групи адресати, засегнати и заинтересовани страни в отделните политики, като се има предвид, че най-често те са нехомогенни и неорганизирани.

Когато става дума за процесите на вземане на публични решения в сфери като недискриминация, равенство и защита на основните права, заинтересованите страни се нуждаят от специален, адекватен на чувствителността на материята подход при тяхното ангажиране. Това може да се постигне единствено чрез отговарящи на съвременността и актуалната среда, експертно разработени методи, които да бъдат внедрени от публичните органи, отговарящи за разработването на политиките и мерките по регулиране. Това е заложено като основен заряд и на проекта, по който се проведе националното обсъждане: насърчаване на администрацията да въведе и прилага нови насоки и подходи на ангажиране на заинтересованите страни при разработването и изпълнението на политики в области като недискриминация, равенство и защита на основните права, което да доведе до по-активно и

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ
ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна
програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eu-funds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

в същото време целенасочено и ефективно участие на гражданите и техните организации при вземането на тези най-важни публични решения.

II. НАЦИОНАЛНО ОБСЪЖДАНЕ

Процесът по организиране на националното он-лайн обществено обсъждане „Гражданското участие в политиките по недискриминация, равенство и защита на основните права“ премина през следните основни стъпки:

1. Дефиниране на основните цели на обсъждането;
2. Определяне на период на провеждане;
3. Избор на методи и инструменти за осъществяването му;
4. Идентифициране на всички основни групи заинтересовани страни;
5. Набелязване на преследваните резултати и очакваните приноси от потенциалните участници в него.

Националното обсъждане се проведе при спазването на действащото законодателство, националните и европейски стандарти за провеждане на обществени консултации и актуалните най-добри практики за активизиране на широко гражданско участие. За целта бе извършено предварително набелязване (мапинг) на различните кръгове от потенциални участници в обсъждането: адресати, засегнати лица, заинтересовани лица и други, обобщено наричани заинтересовани страни.

Извършено бе последващо сортиране на заинтересованите страни, според степента на техния интерес и влияние в проблематиката, адресирана по проекта. Накрая участниците бяха групирани по следния начин:

1. граждани - физически лица, НПО, структури на гражданското общество, неформални образувания, общество;
2. платформи, мрежи, обединения, сдружения, представляващи интереси;
3. публични власти – национални, регионални, областни, местни, органи, институции и органи на ЕС;

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

4. консултанти, експерти и учени;
5. други.

Следващата стъпка при организирането на националното обсъждане бе експертно изготвяне на консултативен документ чрез който по достъпен начин да се представят основните препоръки и предложения, разработени по проекта и едновременно с това да се провокира максимално активна, спонтанна и откровена реакция на респондентите спрямо тях. При планирането на националното обсъждане бе ползвана богатата практика на провеждане на обществени консултации на ЕК. При представянето на консултативния документ бяха детайлно разяснени на заинтересованите страни, всички проблеми на текущата ситуация, така както са идентифицирани от проекта, поставените цели и преследваните резултати, след което им бяха предложени няколко стъпки за промяна в политиките по недискриминация, равенство и защита на основните права. Тази описателно – разяснителна част от общественото обсъждане бе следвана от поредица от въпроси с предпочитания на отговори и възможност за открити отговори, които бяха обособени в нарочно изготвеният за целите на консултативния документ въпросник.

Поканата за участие и информацията относно националното обсъждане „Гражданското участие в политиките по недискриминация, равенство и защита на основните права“ бе разпратена до няколко хиляди лица и организации от цялата страна, като бяха ползвани базите данни с контакти на партньора по проекта. Бяха селектирани и нови адресати, представители на гражданското общество, представители на различни социални групи – етнически малцинства, вероизповедания, организации на и за хора с увреждания и такива със специфични потребности, представители на администрацията, неправителствени организации и други. На всички адресати на консултативния документ беше предоставен подходящ срок за изпращане на техните приноси.

С провеждането на националното он-лайн обществено обсъждане се преследваше постигането на няколко основни цели:

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

1. то да изиграе ролята на широка обществена кампания за повишаване на осведомеността сред гражданите за ползите от активното тяхно включване във вземането на решения и за проблемите, адресирани от проекта и предприетите мерки за тяхното отстраняване;

2. насърчаване на гражданското участие в процеса на вземане на решения чрез активно търсене на мнението на гражданите, особено в области на политики като тези избрани като основни от проекта – недискриминация, равенство и основни права на човека;

3. създаване на информационен порт за получаване на обратна връзка и постигане на одобрение и съгласие за приемане от страна на основната целева група по проекта в лицето на гражданите на Пакета от предложения и Механизма за повишаване на гражданското участие в процесите на вземане на решения, разработени по проекта;

4. постигане на общо одобрение от страна на гражданите и техните организации относно необходимостта от въвеждането на нови правила, практики и механизми, насърчаващи активното гражданско участие в управлението, предоставянето на услуги и вземането на решения по политики и регулиране в областта на основните права.

Националното обсъждане, като целенасочено консултативно начинание, бе подплатено с подходящи за преследваните от него цели съпътстващи документи, които бяха публикувани на интернет страницата, на която то се провеждаше: Анотация, Резюме на Пакета от предложения за насърчаване на гражданското включване и на Практическият механизъм за активно гражданско участие в политиките относно основните права. Информация за обсъждането бе разпространена и от Комисията за защита от дискриминация, като на всички заинтересовани страни бе предоставена възможност да изпращат коментари, становища и препоръки по електронна поща.

Националното он-лайн обществено обсъждане бе проведено за срок от 1 месец в периода от 15.10.2019 г. до 15.11.2019 г., като след разпращането на въпросника с цел повишаване на активността широк кръг от заинтересовани страни бяха насърчени за участие и чрез обаждания по телефона за уточняване дали са получили информацията относно

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

в консултацията, нуждаят ли се от допълнителни разяснения по темата на обсъждането и ще се включат ли в него като изпратят попълнен въпросник или собствено становище по проблемите. Голяма част от получени в рамките на определения срок приноси отговаряха на предварително набелязаните очаквания за становища и позиции на заинтересованите страни.

III. ОБОБЩЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНОТО НАЦИОНАЛНО ОН-ЛАЙН ОБСЪЖДАНЕ

Основният кръг от заинтересованите страни, който се включи най-активно в националното обсъждане беше този на представителите на гражданското общество. Факт е, че самата обществена консултация бе насочена пряко именно към тези адресати, бидейки посветена на гражданското участие в тези национални политики по недискриминация, равенство и защита на основните права. Затова и дяловото разпределение на констатираната ангажираност сред заинтересованите страни, не бе изненадващо. Макар и в по-ограничен мащаб благодарение на положените усилия, провеждащите консултацията успяха да ангажират в обсъждането и представители на държавната администрация.

Общо получените попълнени въпросници бяха над 40, което не бе неочакван резултат, предвид спецификата на тематиката на консултацията. Списъкът с основните участници, изпратили мнения, препоръки, приноси и становища в националното он-лайн обсъждане изглежда по следния начин:

1. Донка Кабакова, Сдружение „Семеен център Мария“;
2. Евелина Геловска, Сдружение „Семеен център Мария“;
3. Диана Шойкова, Сдружение „Семеен център Мария“;
4. Деница Петришка, Фондация „Заедно в час“;
5. Мария Спасова, Главна дирекция „Правна“, МВнР;
6. Агенция за хората с увреждания;
7. Вълко Станев, Център по правата на човека „Васил Левски“ – Карлово;

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

8. Васил Долапчиев, Съюз на слепите в България;
9. Мария Чанкова, Сдружение за подкрепа на лица с умствени затруднения
10. Ивелина Пашова, Фондация „Заедно в час“;
11. Сашка Велкова, Държавна агенция за закрила на детето;
12. Цветелина Нешкова, СНЦ „Алианс за регионални и граждански инициативи (АРГИ)“;
13. Любомир Банков, председател на Сдружение „Барсъ“;
14. Живка Павлова;
15. Национално бюро за правна помощ;
16. Борис Смаринов, НЧ „Васил Левски 1928“;
17. Пенка Стоянова, Главна дирекция “Национална полиция“, МВР;
18. Ивета Савова, Български хелзинкски комитет;
19. Лилия Вутева, служител, Министерство на регионалното развитие и благоустройството;
20. Кремена Лазарова, експерт по недискриминация;
21. Елка Божова, експерт по недискриминация;
22. Борис Недялков, Сдружение „БОКАЯ“;
23. Цвета Брестничка, програмен координатор, Асоциация „Родители“;
24. Веселин Козарев, Българска национална гайдарска асоциация;
25. Митко Доков, Фондация „Областен ромски съюз“ и други.

Обобщението на получените приноси в настоящия доклад бе осъществено чрез детайлното проучване и класифициране на получените отговори. На база извършеният анализ на получените приноси, бяха обособени общо пет групи основни проблеми, пряко свързани разработването и прилагането на политиките и регулирането в областите недискриминация, равенство и защита на основни права. Тези проблеми бяха формулирани

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

и на база проведеното предхождащо изследване на актуалното състояние на участието на заинтересованите страни в процесите на вземане на решения в същите сфери.

1. **Първата група проблеми** е свързана със самото участие на гражданите и гражданското общество във вземането на решения относно публичните политики и законодателството в Република България. Като основни при формулирането на политики и нормотворчеството, заинтересованите страни посочват:

1.1. Наличието на проблеми, свързани с неефективното прилагане на правната уредба;

1.2. Констатираният сериозен проблем с липсата на доверие на гражданите и техните организации, че могат да влияят на процесите на вземане на решения;

1.3. Други проблеми и проблемни области, както следва:

Сдружение „Семеен център Мария“: *„Дейността на Обществените съвети по често е параван за вземане на политически решения. Служат си с политически полуфабрикати, без да се стъпва на автентични изследвания на проблемите и потребностите. Поведение, белязано от балкански тарикатлъци, с отказ да се плати цената“*

Организация „Заедно в час“: *„Ниска гражданска активност, кратки срокове за реакция, ниска популярност на обсъждането на проектозаконали.“*

Министерство на външните работи, Дирекция „Права на човека“ предполагат, че проблемите се дължат: *„На не до там добрата осведоменост на гражданите за възможността им да вземат участие в обществени обсъждания на законодателни инициативи.“*

Център по правата на човека „Васил Левски“- Карлово и Сдружение с нестопанска цел „Алианс за регионални и граждански инициативи“, считат, че проблемът със слабото участие на заинтересованите страни се дължи на *„липсата на достатъчно практически механизми и инструменти.“*

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eu.funds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

От Фондация „Заедно в час“ намират, че проблемът се изразява в това, че „има липса на умения и знания как точно гражданите могат да участват.“

Националното бюро за правна помощ отдават проблема на това, че „гражданите не познават действащата правна уредба.“

2. **Втората група проблеми**, които особено се отличават като засягащи процесите на разработване и прилагане на решенията, касаещи недискриминацията, равенството и защитата на основните права, са свързани с това доколко има познаване на правната уредба и политиките, които регулират тези обществени отношения. Като основа на този проблем голяма част от адресатите посочват не толкова непознаването, а по-скоро неприлагането на нормите и политиките, както и практиката на грешно тълкуване и прилагане на нормативната уредба. Основната част от отговорите, довели до идентифицирането на тази група проблеми са на база споделени актуални или минали практики от заинтересованите страни, включили се в националното обсъждане.

3. **Третата група проблеми**, е свързана със слабото ангажиране на гражданите и обществото като цяло в процесите на вземане на решения като цяло в България, и в частност с участието на заинтересованите страни в политиките и мерките по недискриминация, равенство и защита на основните права, което води до системно неспазване и лоши практики при тяхното изпълнение и прилагане. Най-значителната последица от този проблем заинтересованите страни определят като създаването на предпоставки и условия за дискриминация, нарушаване на равенството и защитата на основните права.

4. **Четвъртата група основни проблеми** е свързана със самото гражданско участие при разработването на политики по недискриминация, равенство и защита на основните права, във връзка с което заинтересованите страни направиха следните конкретни предложения:

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

4.1. разрешаването на проблемите със слабото гражданско участие във вземането на решения е възможно при по-ефективно прилагане и мониторинг за спазване на правната уредба;

4.2. масово изразявано е становището, че решаването на проблемите може се постигне като се разработят и въведат нови инструменти и механизми за ефективно спазване на правната уредба;

4.3. най-разпространеното мнение сред заинтересованите лица, е това, че решаването на проблемите е постижимо ако започне провеждането на постоянни кампании за информирание на обществото по темата;

4.4. други предложения за решаване на проблема, както следва:

Сдружение „Семеен център Мария“ предлагат: *„Документиране на положителния и негативния опит в прилагане на правната уредба; семинари с участие на експерти от местни НПО, осигуряване на обратна връзка; Придаване на стойност и тежест на решения, взети от Обществениите съвети към институциите.“*

Фондация „Заедно в час“ споделят: *„Освен кампании, това трябва да е тема във всяко училище и университет, като основна компетентност, която се развива според ЗПУО. Също, не просто да е тема, а да се прави практически.“*

5. **Петата група проблеми**, които се откриват при анализа на резултатите от проведеното национално обсъждане, са свързани с това как една или друга организация, или институция би могла да допринесе за стимулиране на гражданското участие при вземането на публични решения в сферите недискриминация, равенство и защита на основните права. Получените отговори от различните заинтересовани лица, които са участвали в консултацията, предлагат няколко решения за подобряване на гражданското участие, обобщени тук:

5.1. подобряване на досегашното състояние, чрез внедряването на нови практики, подходи и инструменти за ангажиране на заинтересованите страни;

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eu-funds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

5.2. подобряване на ангажираността чрез постоянни дейности, целящи информиране на обществото за смисъла и ефектите на гражданското участие;

5.3. подобряване на участието на гражданите чрез даване на личен пример, свързан с активно участие във всички възможни процеси по формулиране, изпълнение, мониторинг и оценяване на политики и законодателство;

5.4. други предложения, както следва:

Сдружение „Семеен център Мария“: *„Инициране на програми и проекти, които предполагат междуинституционално взаимодействие и диалог; активен диалог с институциите. По-сериозен контрол върху качеството на социалните услуги. Широко представяне и практически упражнения, свързани с темата в обучението по Философия и Гражданско образование в X, XI, XII клас в качеството ми на учител по философия“*

Сдружение „Заедно в час“ информират, че *„...обучават учители и ги подготвят за това...“*, което е една от добрите практики, която може да послужи като пример на приобщаващо вземане на решения по политики в сферите недискриминация, равенство и защита на основните права.

Народно читалище „Васил Левски - 1928“ гр. Карлово, са направили следното предложение за организиране на *„различни форми на изкуство“*, които да стимулират гражданското участие.

Провелото се он-лайн национално обсъждане *„Гражданско участие в политиките по недискриминация, равенство и защита на основните права“* предостави възможност на всички участници и заинтересовани страни от разработването на тези политики да изразят свободно всякакви други извън въпросника свои становища, коментари и препоръки. Получихме много и разнородни по своето съдържание препоръки, като някои от тях са представени тук:

1. „През тази година сдружение „Семеен център Мария“ реализира проект за създаване на нова социална услуга „Родители – експерти от опит“, по който беше разработен модел за ефективно предаване на опита от страна на родители на деца с

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

увреждания, които сега се сблъскват с проблема. Новите възможности на социалното законодателство се съчетават с гражданско участие и съдействие за по-ефективно преминаване през периодите на важни решения в полза на детето“. (*Сдружение „Семеен център Мария“*).

2. „Създаването на смислени предложения при обсъждането на проектозаконали изисква време и известна експертиза, която не всяка организация има възможност да заделни. Дори да окуражаваме заинтересовани страни да изкажат становище по дадена политика, национална програма или закон, забелязваме, че хората не са склонни да инвестират време и усилия в това. Единствено сме имали успех с насърчаването на други НПО. Включително ние не винаги успяваме навреме да се информираме за текущи обсъждания, да вземем решение и да участваме с предложения.“ (*ст. специалист Деница Петришка, Фондация „Заедно в час“*).

3. „Насърчаване на гражданското участие, чрез промяна на ЗМСМА и Правилници и Наредби на местната власт от гл.т. на задължителни процедури за включване на различни форми за гражданско участие, като се спазват принципите на прозрачност, равнопоставеност и недискриминация“ (*Мария Чанкова, „Сдружение за подкрепа на лица с умствени затруднения“*).

4. „Самият факт, че толкова акцентирате върху равенството на половете, говори за проблем. Диалогът с институциите и възможността граждани да поставят проблеми за разрешаване и да очакват адекватни действия – това са неща, с които имаме (всички) огромен проблем. Така поставена темата, у мнозина ще остане впечатление, че дърпате чергата само към вашите сфери на интерес. Да, имаме конкретни предложения по темата, многократно сме ги предлагали за обсъждане, без резултат. Тук няма да ги излагам, но се тръгва от някакъв опит за широко обсъждане между гражданските организации /без акцентирание върху сфери, както споменах/.“ (*Любомир Данков, председател Сдружение „Барсъ“*).

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

5. „От 2007 година в МВР функционира *Постоянна комисия по правата на човека и полицейската етика (ПКПЧПЕ)*. Тя е съвещателен орган, който работи за популяризиране и защита правата на човека, укрепване на националната правна система в различни области по човешките права и свободи, запознаване и въвеждане на стандартите, наложени от Европейските и международните институции в тази насока. Комисията непрекъснато и целенасочено изпълнява своите основни задачи да централизира и търси общи решения на проблеми, свързани с ежедневната защита на човешките права от страна на полицейските органи. Към комисията е създаден Обществения съвет с участието на представители на неправителствени организации, имащи отношение към защита правата на човека, както следва:

„Български адвокати за правата на човека”, представлявани от д-р Мартин Граматиков, директор на изследователския отдел на HiiL Innovating Justice и член на Научния съвет на European Union Fundamental Rights Agency и г-жа Йорданка Бекирска-Димитрова, председател на изпълнителното бюро;

Фондация „Институт „Отворено общество” гр. София, представлявана от г-н Георги Стойчев - изпълнителен директор и г-жа Иванка Иванова - директор на правна програма;

Програмата за правна защита на бежанци и мигранти към БХК, представлявана от г-жа Илиана Савова, директор на програмата;

Център за подпомагане на хора, преживели изтезание „АСЕТ”, представляван от г-жа Мимоза Димитрова - директор на Център „АСЕТ”;

Фондация „Център за изследване на демокрацията”, представлявана от д-р Огнян Шентов - председател на Управителния съвет;

Фондация „Асоциация за бежанци и мигранти”- НПО, вписано в ЦРЮЛНЦ с дейност в обществена полза в областта на защита на човешките права, представлявана от г-жа Антоанета Дедикова, председател на Съвета на учредителите“. (*Пенка Стоянова, ГДНП при МВР*).

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eu-funds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ИЗВОДИ И ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Днес гражданите, неправителствените организации и държавна администрация, все по-често страдат от разминаването между публичните решения по политики и регулиране и реално съществуващите нужди на обществото и държавата, включително когато става дума за решения в области като недискриминация, равенство и защита на основните права. Липсата на обратна връзка между заинтересованите страни и органите, натоварени с нормотворческа дейност е пагубна за държави като България, където динамиката в обществените отношения и законодателството е изключително голяма. Тези липси водят до неефективност на прилагането на нормите и политиките, до непостигане на преследваните от тях цели, което в същото време играе ролята на катализатор за повишаване на недоверието от страна на заинтересованите страни към политикоправещите институции и натрупването на системна апатия към процесите на вземане на публични решения.

Внедряването на нови експертно разработени механизми и инструменти, които успешно да ръководят действията на компетентните органи при ангажирането на заинтересованите страни в процесите на вземане на решения в областите недискриминация, равенство и защита на основните права, се приветства и очаква от всички заинтересовани страни. Затова и необходимостта от тяхното прилагане и стартирането на нов етап в практиката на публичните институции, отговарящи за разработването на националните политики и мерки по регулиране, е повече от търсена. Това сочат и обобщените резултати от проведеното он-лайн национално обсъждане, където тази необходимост е отразена в отговорите на участниците, което дава ясна представа за съществуващата актуална ситуация.

За намирането на адекватни решения и следването на правилни подходи по отношение на недискриминацията, равенството и защитата на основните права, е необходимо компетентните органи да следят пулса на обществото и тенденциите за неговото развитие и да спазват ясни и структурирани работни процеси, които да спомогнат за вземането на открити и прозрачни решения и за разработването на политики за своевременно

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

разрешаване на проблемите в тези области. Отразяването на нуждите на заинтересованите страни при разработването на нормите и политиките по недискриминация, равенство и защита на основните права не може да се постигне без тяхното участие. Единствено чрез тях може да се постигне ефекта на съавторството между държава и граждани при вземането на важните публични решения, които да задейства самоподсилващия се механизъм на двупосочно доверие между тях, чиито последици са качествени политики и регулиране, прилагани пълноценно и ефективно от всички.

Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд
<https://www.eufunds.bg/>

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

RIA.BG